

Jak soudy informují o své rozhodovací činnosti?

Srovnání vybraných soudů v oblasti veřejné prezentace svých rozhodnutí

JAN NOVOTNÝ*

How do courts inform about their decision-making? A comparison of selected Czech courts in the area of the public presentation of their decisions

Summary: The article deals with the issue of the public presentation of judicial decisions. The basic thesis of this text is that courts should actively, openly, and purposefully inform the public and the media of their decisions. The first part of the work is dedicated to an analysis of the essential aspects of the active presentation of court decisions. It contains the reasons that lead the judiciary to actively inform about its decisions, the benefits and risks of open communication of courts in this sphere, and the tools they can use to do so. The second part consists of the author's own research, which is based on collecting data from selected Czech courts, concerning their approach in this area. The author compares the acquired information among each other and seeks to find out what are the similarities of the media strategies of the courts in this sphere and how do they differ. The final part considers the possible causes of the identified differences.

Keywords: presentation of court decisions, open justice, communication with the public, press releases

Soudní rozhodnutí nemají přímý vliv pouze na účastníky daného řízení. Jejich text a v něm obsažené právní názory působí rovněž směrem k odborné právnické veřejnosti, ale prostřednictvím médií také k běžným občanům, jejichž životů se mohou nepřímo dotýkat. Ačkoliv v kontinentálním právu nemají soudy pravomoc vytvářet obecně závazná pravidla, jsou jejich rozhodnutí důležitou součástí právního systému.¹ Základní premisou tohoto článku je, že by se soudy neměly omezovat pouze na doručování rozhodnutí účastníkům řízení a jeho veřejnou publikaci, ale též o něm aktivně a cíleně informovat veřejnost a média. Tuto myšlenku se snažím v textu obhájit a zároveň poskytnout vhled do současné praxe vrcholných tuzemských soudů v této oblasti.

Osobně považuji toto téma za velmi aktuální a důležité, a to především proto, že se blíže dotýká důvěry veřejnosti v justici a její rozhodování, jednoho z pilířů demokratického právního státu. Tím spíše to platí v dnešní době, kdy je veřejný prostor zahlcován

dezinformacemi a nezávislé demokratické instituce musí čelit útokům zpochybňujícím jejich legitimitu. Problematika informování soudů o jejich rozhodovací činnosti představuje v tomto kontextu poněkud přehlíženou oblast. Proto jsem ve svém článku jednak shrnul teoretická východiska této problematiky a jednak se pokusil popsat přístup trojice vybraných soudů (ÚS, NSS a NS) k tomuto problému.

První část článku věnuji rozboru podstatných aspektů aktivní prezentace rozhodovací činnosti soudů. Zabývám se v ní především důvody, které justici vedou k tomu, aby aktivně informovala o svých rozhodnutích, přínosy a riziky otevřené komunikace soudů v této oblasti a prostředky, které k tomu mohou využívat.

Druhá část sestává z vlastního výzkumu, který spočíval ve sběru dat týkajících se vybrané trojice soudů v oblasti aktivního informování o rozhodovací činnosti jednotlivých soudů. V rámci zjišťování, jak k této problematice vybrané soudy přistupují, jsem rovněž

* Autor je studentem Právnické fakulty UK. E-mail: honzaaaa.novotny@gmail.com. Tento článek byl zpracován v rámci projektu SVV č. 260494/2020 s názvem „Integrovaná úloha lidských práv v současném právu“, za podnětné poznámky k článku děkuji především Janu Chmelovi a Pavlu Ondřejkovi.

¹ V textu je citována řada autorů věnujících se ve svých textech systému *common law*, jimi vyvozované závěry lze proto na současnou tuzemskou právní realitu aplikovat jen do určité míry. V obecné rovině však mají tyto závěry platnost i pro soudy, jejichž role v systému práva je oproti státům *common law* zčásti odlišná.

oslovil jejich tiskové mluvčí s několika dotazy. Takto získané informace mezi sebou porovnávám a snažím se tak zjistit, v čem vykazují mediální strategie soudů v této oblasti podobnosti a v čem se naopak liší. V závěrečné části se pak zamýšlím nad tím, čím mohou být zjištěné odlišnosti způsobeny.

Podstatné aspekty aktivního informování soudů o rozhodovací činnosti

V této části bych rád nastínil podstatné aspekty otevřené a aktivní komunikace ze strany soudů. Mediální komunikaci soudu vnímám jako soubor postupů, prostředků a strategií, kterými se konkrétní soud aktivně a dobrovolně snaží informovat vnější publikum o své činnosti. Její zcela zásadní část pak tvoří informování o rozhodovací činnosti soudu, především tedy prezentace jejích výsledků a odůvodnění jednotlivých rozhodnutí. Tyto dvě složky otevřenosti soudnictví lze odlišit² jako „publicitu“ (tj. schopnost seznamovat veřejnost se svými výstupy) a „transparentnost“ (tj. odhalování způsobu, jakým soudy dospívají ke svým rozhodnutím). Tato problematika klade mnoho důležitých otázek. Jaké jsou důvody, které mohou soud vést k tomu, aby otevřeně a srozumitelně prezentoval svou rozhodovací činnost? Koho se tímto snaží soudy oslovit? A je žádoucí, aby tak soudy pravidelně činily? Těmito otázkami bych se v tomto textu rád zabýval a pokusil se tak vymezit určité teoretické pozadí pro následnou praktickou část článku.

Důvěra veřejnosti v justici

Podle analýzy Evropské komise EU Justice Scoreboard 2020³ věří v nezávislost soudní moci v České republice okolo 56 % respondentů, přičemž tato hodnota vykazuje meziročně stoupající výsledky.⁴ Nezanedbatelná část z těch, kteří jsou k tuzemské justici skeptičtější, uvedla jako důvody své nedůvěry pocit z přílišného zasahování mocenských a ekonomických zájmů do nezávislosti justice. Tyto negativní dojmy z podoby soudní moci pramení jednak z jejího mediálního

obrazu, který poškozují především viditelné kontroverzní kauzy, a do jisté míry také i z nízké informovanosti veřejnosti o reálném fungování současné justice.⁵ Právě větší otevřenost soudů, úzce spojená s aktivnějším informováním o své činnosti, může pomoci tento trend udržet. Prvek aktivního a otevřeného přístupu soudů směrem k okolnímu světu může v rámci této osvěty přinést kýžený vliv na zvyšování míry důvěry společnosti v soudní moc a také víry ve spravedlnost.⁶

Je třeba zdůraznit, že tuzemské soudy v zásadě nejsou povinny aktivně informovat širokou veřejnost o své rozhodovací činnosti. Současná právní úprava se v tomto ohledu omezuje na trojici vrcholných soudů (ÚS, NSS a NS), kterým zakotvuje povinnost vydávat svou sbírku rozhodnutí.⁷ Ačkoliv jsou tyto sbírky dostupné i v elektronické podobě a jednotlivé databáze soudních rozhodnutí vykazují poměrně velkou uživatelskou přívětivost,⁸ je třeba konstatovat, že tato forma publikace soudních rozhodnutí vyžaduje po potenciálním konzumentovi právních informací značně aktivní přístup a nezdělanou i velkou trpělivost. Z povahy věci tak vznikají požadavky na recipienty, které zahrnují i určité právní povědomí a základní schopnosti orientace v právním řádu. To v důsledku výrazně zužuje množinu subjektů, které přijdou s rozhodovací činností daného soudu do styku, a vede tak k větší uzavřenosti soudů vůči okolnímu světu, která je z výše uvedených důvodů v mnoha ohledech nežádoucí. Mediálně otevřená instituce by se naopak měla pokoušet všechny tyto překážky odstraňovat a aktivně cíleně oslovovat zamýšlené příjemce těchto informací.

Na koho se soud aktivním informováním obrací?

Tyto snahy ze strany soudů mohou sledovat vícero různých účelů. Úzce to souvisí s otázkou, jaké publikum chce soud tímto způsobem oslovit. Samotný text rozhodnutí musí v tomto ohledu plnit univerzální funkci – vrcholné soudy se v nich obrací jak na účastníky daného sporu, tak na soudy nižších instancí, odbornou i širokou veřejnost a konečně

² K tomu viz ASKARI, D. – BLAŽKOVÁ, K. – CHMEL, J. – RADEMACHEROVÁ, K. Communicating Judicial Decisions: Stepping out of the Black Box. *The Lawyer Quarterly*, 2018, roč. 8, č. 2, str. 142 a násl.

³ EUROPEAN COMMISSION, The 2020 EU Justice Scoreboard. *Luxembourg: Publications Office of the European Union*, 2020, str. 41. [online]. 10. 7. 2020. Dostupné na bit.ly/3azlaA4.

⁴ V rámci EU se jedná o mírně nadprůměrnou hodnotu, ČR patří mezi členskými státy 12. příčka.

⁵ STÁDNIK, J. Otevřená justice jako prostředek posilování důvěry veřejností v soudní moc. *Soudce*, 2020, roč. 22, č. 9, str. 14–25.

⁶ CHMEL, J. Tiskové zprávy jako nástroj tvorby reputace Ústavního soudu ČR a jeho soudců. *Jurisprudence*, 2020, č. 1, str. 26.

⁷ BOBEK, M. – KÜHN, Z. a kol. *Judikatura a právní argumentace*. 2. vyd. Praha 2013, str. 216–229.

⁸ VÁNA, J. Publikace soudních rozhodnutí. In: Antoš, M. – Wintr, J. (eds.): *Výkonná a soudní moc v demokratickém právním státě*. Praha: Leges, 2012, str. 288–299.

i média.⁹ Oproti tomu při využívání způsobů a prostředků, kterými o samotných rozhodnutích informují, se mohou zaměřovat na předem zvolené specifické publikum a tomu následně způsob komunikace ve všech ohledech přizpůsobit. Od tohoto základního vymezení adresátů se následně odvíjí celá mediální strategie daného soudu v této oblasti. Ovlivní to dozajista nejen prostředky, které bude soud k této komunikaci využívat, nýbrž i samotný výběr rozhodnutí, která budou veřejnosti tímto způsobem prezentována. Soudy takto mohou různými způsoby informování o své rozhodovací činnosti budovat svou reputaci ve vztahu k odlišným druhům publika.¹⁰

Pokud se soud snaží informováním o svých rozhodnutích oslovovat širokou veřejnost, zpravidla tím primárně cílí na zvýšení povědomí o své činnosti, s čímž souvisí i snaha o růst důvěry veřejnosti v justici.¹¹ To platí zejména u zásadních soudních rozhodnutí, jež mají celospolečenské důsledky a jsou politicky a občansky významná. V České republice plní tuto roli plní dle mého názoru především ÚS,¹² typickým příkladem budiž třeba nedávný náleží¹³ týkající se zrušení některých ustanovení zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Poslanecké sněmovny. Jeho zveřejnění vyvolalo řadu bouřlivých reakcí, včetně několika bezprecedentních útoků ze strany vlády, zpochybňujících nezávislost justice.¹⁴ ÚS o vyhlášení tohoto náleží informoval prostřednictvím tiskové zprávy¹⁵ a zároveň zorganizoval tiskovou konferenci,¹⁶ na které byly relativně srozumitelně a podrobně vysvětleny důvody a důsledky rozhodnutí ÚS. Nutnost tento zásadní náleží pečlivě a srozumitelně vysvětlit široké veřejnosti a náležitě o něm informovat v tomto případě odůvodňoval především enormní mediální a politický tlak, kterému musel ÚS čelit.

Pokud se daný soud naopak obrací na „interní publikum“,¹⁷ tedy na ostatní soudy a soudce, potažmo na odbornou právníkou

veřejnost, bude kladen důraz na odlišné aspekty jeho rozhodovací činnosti, než je společenská a politická významnost nebo mediální zajímavost rozsudku, a to především samotný právní význam rozhodnutí. Zdeněk Kühn¹⁸ popisuje tento aspekt spojený s rozhodováním vysokých soudů jako tzv. prospektivní funkci rozhodování, která směřuje do budoucna a spočívá ve sjednocování judikatury, resp. právní praxe obecně. V českém právním prostředí se podle něj jedná především o judikaturu NS, který se oproti mediálně a politicky exponovanějšímu ÚS obrací spíše „směrem dovnitř právnícké obce“, tedy k ostatním soudům, soudcům a odborné právnícké veřejnosti. Typickým je v tomto ohledu důraz na „právní jádro“ řešeného problému, přičemž skutkové okolnosti případu a jeho celkový kontext ustupují do pozadí. Stejně tak užívaný jazyk počítá s jistým stupněm předporozumění svého čtenáře a jeho orientace v dané problematice.¹⁹ Takovéto informování o důležitých soudních rozhodnutích směřujících do řad právnícké obce nadto dlouhodobě posiluje a zkvalitňuje veřejnou odbornou diskusi o konkrétních právních otázkách.

Další přínosy aktivního informování o rozhodovací činnosti soudů

Mezi další žádoucí důsledky aktivní, otevřené a srozumitelné komunikace soudů v oblasti informování veřejnosti patří, kromě výše zmíněných, též výrazné zvýšení pravděpodobnosti toho, že bude rozhodnutí zamýšleným publikem správně pochopeno. Tento „pedagogický aspekt“ má vliv na to, že takto informovaná veřejnost dokáže lépe pochopit a docenit činnost soudu, který tak bude i více respektovat.²⁰ Takto lze vysledovat pozitivní vliv²¹ této otevřenosti na míru důvěry společnosti v soudní instituce a také to lze považovat za obecný předpoklad pro zvyšování

⁹ VICKREY, W. C. – DENTON, D. G. – JEFFERSON, W. B. Opinions as the Voice of the Court: How State Supreme Courts Can Communicate Effectively and Promote Procedural Fairness. *Court Review: The Journal of the American Judges Association*, 2012, č. 3, str. 78.

¹⁰ K teorii publik srov. GAROUPA, N. – GINSBURG, T. *Judicial Reputation. A Comparative Theory*. Chicago 2015, str. 2.

¹¹ ASKARI, D. – BLAŽKOVÁ, K. – CHMEL, J. – RADEMACHEROVÁ, K., c. d., str. 148.

¹² Srov. vyjádření tiskové mluvčí Ústavního soudu, Miroslavy Čihalíkové Sedláčkové v CHMEL, J. *Tiskové zprávy jako nástroj tvorby reputace Ústavního soudu ČR a jeho soudců*, c. d., str. 29.

¹³ Náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/17 ze dne 3. 2. 2021.

¹⁴ Viz například: Ústavní soud ztratil všechny zábrany. Otrása důvěrou v politický systém, kritizoval Babiš. *iRozhlas.cz* [online]. 3. 2. 2021. Dostupné na bit.ly/3vj95Hn.

¹⁵ Ústavní soud. Ústavní soud zrušil část volebního zákona pro porušení rovnosti volebního práva a šanci kandidujících stran [online]. 3. 2. 2021. Dostupné na bit.ly/32GbZJT.

¹⁶ Ústavní soud. Informace ke zveřejnění rozhodnutí Ústavního soudu ve věci volebního zákona, vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 44/17 [online]. 2. 2. 2021. Dostupné na bit.ly/2S0tQcr.

¹⁷ GAROUPA, N. – GINSBURG, T. *Judicial Audiences and Reputation: Perspectives from Comparative Law*, 47 *Columbia Journal of Transnational Law*, 2009, str. 452–464.

¹⁸ BOBEK, M. a KÜHN Z., c. d., str. 70–71, 134–140.

¹⁹ Na rozdíl od komunikace soudu navenek s laickou veřejností, kde je kladen důraz především na srozumitelnost používaného jazyka, k tomu viz např. PROCHÁZKOVÁ, A. Nesnesitelná těžkost právního jazyka. *Respekt* [online]. 8. 11. 2019. Dostupné na bit.ly/3nrcyRc.

²⁰ GIES, L. The Empire Strikes Back: Press Judges and Communication Advisers in Dutch Courts. *Journal of Law and Society*, 2005, č. 3, str. 455–457.

²¹ VOERMANS, V. *Judicial Transparency Furthering Public Accountability for New Judiciaries*. *Utrecht Law Review*, 2007, č. 1, str. 148–159.

právního povědomí ve společnosti. Tento informační a preventivní charakter soudního rozhodování vyzdvihuje i soudce ÚS Vojtěch Šimíček.²²

Jeden z dalších přínosů aktivní snahy informovat o své rozhodovací činnosti spatřuji v tom, že soud, který dlouhodobě pravidelně a kvalitně prezentuje svá rozhodnutí, může následně uplatňovat mnohem větší kontrolu nad tím, jak jsou jeho rozhodnutí veřejností přijímána, a zároveň má k dispozici mnoho nástrojů, kterými může předejít či zabránit dezinterpretaci svých konkrétních rozhodnutí. Toto riziko je nutno brát v potaz zejména u mediálně sledovaných a kontroverzních kauz. Tyto případy se vyznačují typicky buď angažovaností veřejně známých osob, anebo se jedná o ty spory, které se týkají korupce, závažné finanční kriminality nebo rasově motivovaných trestných činů.²³ Problémy může působit také častá nepřipravenost samotných aktérů dění, včetně některých soudců, na nastalý mediální zájem a tlak.²⁴ Velmi důležitým faktorem pro rozvoj právní kultury a pro akceptaci práva ve společnosti je v tomto kontextu schopnost soudu srozumitelně a věcně vysvětlit své rozhodnutí v den hlavní prezentace případu médiím.

Rozhodnutí, které není veřejností správně pochopeno a u něž hrozí riziko dezinterpretace, může vést v důsledku k tomu, že veřejnost bude vnímat soud jako necitlivou, chybující autoritu, a může případně vést až k ohrožení jeho legitimacy.²⁵ Jakmile je nějaký případ tímto negativním způsobem medializován, je velmi obtížné tyto následky zhojit. Dobrým příkladem takového pokusu o „uvedení skutečností na pravou míru“ je tisková zpráva²⁶ NS ze dne 25. 10. 2018, ve které soud reagoval na článek, který byl uveden nepravdivým titulkem: „Soud: Škrceň a rána do srdce není brutální vražda“. Příznačná je v tomto případě skutečnost, že o samotném rozhodnutí NS sám nijak aktivně neinformoval ani ho blíže nekomentoval. Domnívám se, že vhodná prezentace tohoto rozhodnutí by bývala mohla předejít takovému nesprávnému uchopení ze strany médií, které může být

zapříčiněno jak úmyslem novináře zvýšit kontroverzně znějícím titulkem čtenost daného článku, tak i obecně nedostatečným právním vědomím tuzemských žurnalistů.²⁷

Kritika aktivního a otevřeného přístupu

Ani v dnešní době nicméně nepanuje mezi soudci jednotná shoda na tom, zdali je vhodné vůči médiím a veřejnosti svá rozhodnutí otevřeně komunikovat. Jako příklad z nedávné doby lze poukázat na přístup soudce Vrchního soudu v Praze Petra Zelenky, který v rozhovoru²⁸ pro server iRozhlas.cz uvedl následující: „Soudce by neměl primárně vystupovat vůči médiím a používat zkratkovité informace, protože jsou nepřesné. (...) Soudce si musí rozhodnutí obhájit v písemném vyhotovení rozsudku. Teď budu ironický, ale najděte mi, kde má soudce povinnost vysvětlit laické veřejnosti své rozhodnutí.“²⁹ Je nutno zdůraznit, že právě argumenty, které vyjadřují přesvědčení, že za soudce by měl mluvit pouze rozsudek a text jeho odůvodnění, se mezi odpůrci aktivní komunikace a otevřenosti soudů vyskytují poměrně často, přičemž zaznívají i názory,³⁰ že právě například zjednodušené tiskové zprávy mohou přispívat k nežádoucím mediálním dezinterpretacím. Uzavřenější a vůči médiím zdrženlivější přístup vysvětlují někteří soudci ÚS i obavou z toho, že jim bude nezávisle na kvalitě a délce jejich vysvětlení poskytnut v médiích pouze omezený prostor a hrozí tak zkreslení významu jejich rozhodnutí.³¹ Pozoruhodné je, že většina odpůrců otevřené komunikace a „dovysvětlování“ soudních rozhodnutí svou zdrženlivostí sleduje v zásadě stejný účel jako její příznivci, tedy zajištění toho, aby bylo rozhodnutí veřejností správně pochopeno a přijato. Na tomto diametrálně rozdílném přístupu je znát, že se řada představitelů české justice rozchází v názorech na kvalitu a objektivitu tuzemských médií. Pozoruhodné je v tomto ohledu tvrzení jednoho z ústavních soudců, který uvedl, že kdyby působil v Německu, tak je směrem k médiím mnohem méně aktivní než v České republice, neboť

²² ŠIMÍČEK, V. Mlč, soudče! *Jiné právo* [online]. 11. 5. 2007. Dostupné na bit.ly/2PgcqHH.

²³ MUNDL, P. Jak vznikají mediální kauzy, jejich přínosy a problémy. In: Kysela, J. – Ondřejková, J. (eds.). *Jak se píše o soudech a o soudcích: soudní moc v meziorbové perspektivě*. Praha: Leges, 2012, str. 171–180.

²⁴ MAREŠ, M. Jak média ovlivňují české právo? *Jiné právo* [online]. 29. 4. 2008. Dostupné na bit.ly/3xhn6XR.

²⁵ VICKREY, W. C. – DENTON, D. G. – JEFFERSON, W. B., c. d., str. 78.

²⁶ TOMÍČEK, P. Reakce Nejvyššího soudu na článek uveřejněný na titulní straně deníku *Právo* [online]. 25. 10. 2018. Dostupné na bit.ly/2Qji5gU.

²⁷ BOBĚK, M. Novinář, právo a tupý čtenář. *Jiné právo* [online]. 2. 12. 2006. Dostupné na bit.ly/32Ey6Az.

²⁸ Soudce kauzy Rath: Odposlechy jsou definitivně mimo hru, u oznamovatele bych udělal domovní prohlídku. *iRozhlas.cz* [online] 5. 8. 2019. Dostupné na bit.ly/2Pe8DKY.

²⁹ Proti těmto výrokům se následně ohradili mj. představitelé Unie státních zástupců, kteří vyjádřili obavy, že podobná nešťastná vyjádření mohou ve svém důsledku ohrozit důvěru v celý justiční systém – viz bit.ly/3aynZBz.

³⁰ HOŘEŇOVSKÝ, J. a CHMEL, J. Proces vzniku rozhodnutí Ústavního soudu ČR. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2015, č. 3, str. 307.

³¹ HANYCH, M. *Judicial Independence and Media Relationship in the European Context*. Tilburg 2018, str. 44–45.

kvalita tamních novinářů píšících o právu je výrazně vyšší a německá média tak dokážou o činnosti soudů podrobně referovat i bez většího přispění samotných soudců.³² Za zmínku nicméně stojí, že tyto nepřímo kritické hlasy na adresu médií málokdy doprovází alespoň částečný pokus o sebereflexi v oblasti komunikace ze strany soudu. Tyto argumenty jsou nicméně legitimní a zdá se, že mezi zástupci tuzemské justice jsou i v dnešní době velmi rozšířené.

Tento přístup některých soudců bývá ale kritizován i ze stran jejich kolegů, kteří trefně poukazují na to, že „skrývání“ se soudců před médii problém vzniku možných nepřesností při informování o rozhodnutí neřeší, naopak může mediální obraz soudu poškodit ještě výrazněji.³³ Ohledně omezeného prostoru pro vyjádření lze poté namítnout, že soudce by ve většině případů měl být schopen své rozhodnutí, resp. alespoň jeho základní obrysy, vysvětlit stručně a jednoduše a neskrývat se za mnohostránková a mnohdy komplikovaná písemná odůvodnění. Na tom, že takto diametrálně odlišné názory mají i jednotliví soudci ÚS, je znát, že tuzemská justice vykazuje značné rezervy na poli výcviku soudců v oblasti PR a mediálního vystupování, řešením by mohla být i těsnější spolupráce s tiskovými mluvčími jednotlivých soudů. Například soudcovský etický kodex³⁴ sepsaný pracovní skupinou NS upravuje tuto problematiku jen velmi obecně a nepřináší soudcům žádné bližší doporučení, jak se v obdobných situacích zachovat. Inspirací by v tomto směru mohla být kupříkladu velmi propracovaná a detailní mediální příručka pro soudy a státní zastupitelství Evropské komise pro účinnost soudnictví z roku 2018.³⁵

Vzhledem k výše uvedeným a popsaným důvodům se domnívám, že otevřenost a aktivní komunikace soudu jsou velmi důležitými a přínosnými aspekty fungování justice v demokratickém právním státě. Ať už se jedná o zvyšování důvěry veřejnosti v soudní moc, oboustranně kvalitnější spolupráci s médii nebo i aktivnější prezentaci svých rozhodnutí směrem k odborné právnické obci. V dnešní informacemi přehlcené době se soudy nemohou spokojit pouze se svou pasivní rolí a očekáváním, že potenciální recipienti z řad odborné i široké veřejnosti budou vydávat značné úsilí, aby získali přehled

o jejich rozhodovací činnosti, ale naopak je musí samy různými způsoby aktivně oslovovat. Jen tak může soudní moc směřovat k naplnění ideálu veřejného a otevřeného výkonu spravedlnosti, spojeného s všeobecnou důvěrou celé společnosti.

Prostředky a způsoby prezentace soudních rozhodnutí

V této kapitole bych rád popsal, jakými způsoby a za pomoci jakých komunikačních prostředků mohou soudy aktivně prezentovat médiím a veřejnosti výsledky své rozhodovací činnosti a jejich důvody. Níže uvedené instituty a platformy představují pro jednotlivé soudní instituce širokou paletu možností, které mohou v rámci své mediální politiky k tomuto účelu v různé míře používat, přičemž jsem se podrobněji zaměřil především na ty, jichž tuzemské soudy v současnosti skutečně pravidelně využívají.

Tiskové zprávy

Tisková zpráva je oficiální prohlášení určitého subjektu, které plní především informační funkci a je určené médiím a veřejnosti. V praxi tuzemských vrcholných soudů jde o jeden z nejvíce využívaných nástrojů pro komunikaci s médii a veřejností. Pro informování o rozhodovací činnosti soudu se jeví tiskové zprávy jako vhodný formát hned z několika důvodů. Ideálem, ke kterému směřují, je udržení rovnováhy mezi faktickou a právní přesností na jedné straně a srozumitelností a výstižností na straně druhé. Každý z trojice vrcholných soudů přistupuje k vydávání tiskových zpráv jiným způsobem, především co se týče jejich četnosti a výběru rozhodnutí (viz níže), struktura obsahu však bývá obdobná. Tiskové zprávy bývají primárně určené médiím a jejich podoba tomu v zásadě odpovídá. Titulek nejčastěji nabývá podoby zjednodušené právní věty rozhodnutí, sdělení výsledku rozhodnutí nebo informace o jeho tématu. Obvykle pak následuje stručný popis skutkových okolností případu a shrnutí toho, jak soud ve věci rozhodl. Důraz bývá kladen především na srozumitelné vysvětlení důvodů, které soud k rozhodnutí vedly, často³⁶ formou překopírování částí textu z jeho samotného vyhotovení. Jedná se tak ve

³² HANYCH, M., *Judicial*, c. d., str. 44–45.

³³ HANYCH, M., *Judicial*, c. d., str. 45.

³⁴ ANGYALOSSY, P. a kol. *Etický kodex* [online]. 1. 6. 2020. Dostupné na bit.ly/3AQFVBzbit.ly/3AQFV.

³⁵ EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE. GUIDE ON COMMUNICATION WITH THE MEDIA AND THE PUBLIC FOR COURTS AND PROSECUTION AUTHORITIES [online]. 4. 12. 2018. Dostupné na bit.ly/3AWeoiibit.ly/3AW.

³⁶ Viz např. praxe ÚS: CHMEL, J. *Tiskové zprávy*, c. d., str. 32–33.

své podstatě o čtenářsky přívětivý výtah z argumentace soudu. Někdy je pak zpráva doprovázena i vysvětlujícími komentáři jednotlivých soudců, ve většině případů je k ní pak připojen i odkaz na úplné znění rozsudku. Oproti rozsudku je v případě tiskové zprávy vhodné členit text na kratší věty, zaměřovat se pouze na to skutečně podstatné a vyvarovat se přílišného formalismu, s čímž souvisí i nutnost psát srozumitelně a čtivě.

Jako problematické se jeví riziko zaměnění tiskové zprávy s textem rozsudku z hlediska adresáta, který si nemusí být vždy plně vědom, že tisková zpráva je právně nezávazné mediální sdělení soudu, a nikoliv autoritativní rozhodnutí soudu. Soudům proto bývá doporučováno,³⁷ aby byla tisková zpráva vytvářena vždy s plným vědomím a součinností soudce, který se na vzniku rozhodnutí podílel. Jsem toho názoru, že by tak mělo být postupováno i v případech, kdy soud rozhoduje v senátu, obzvláště když uvnitř něj dochází k rozporům a objevují se silné disentní hlasy. V takovém případě by měli mít alespoň částečnou kontrolu nad výslednou podobou tiskové zprávy všichni členové senátu.

V následujících kapitolách se budu přístupem vybraných tuzemských soudů ke zveřejňování tiskových zpráv a jejich podobě věnovat podrobněji, rád bych zde však ještě uvedl pro stručnou komparaci příklad zajímavě fungujícího zahraničního modelu – struktury tiskových zpráv Evropského soudu pro lidská práva, a to konkrétně těch, které informují o rozsudcích velkého senátu ESLP. Všechny tyto tiskové zprávy jsou dostupné a snadno vyhledatelné v uživatelsky přívětivé databázi HUDOC³⁸ a na rozdíl od praxe českých soudů se vyznačují systematickou strukturou, která je činí výrazně přehlednějšími.

Na začátku každé tiskové zprávy je uvedeno, kterých článků Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod se rozsudek týkal a zdali v daném případě došlo k jejich porušení. Dále se v tomto úvodu nachází velmi stručný popis skutkových okolností případu a argumenty, které soud vedly k rozhodnutí. Recipient tak hned na začátku textu zjistí, čeho se rozsudek týká, a získá základní přehled o okolnostech případu, díky čemuž může snadněji vyhodnotit, zdali pro něj má význam si tiskovou zprávu, potažmo přímo rozsudek, přečíst. Tisková zpráva se následně

dělí do 3–4 na sebe navazujících kapitol, postupně jsou nejprve vylíčeny skutkové okolnosti případu, poté uvedeny podrobnosti samotné stížnosti spolu se složením senátu, který o ní rozhodoval, a následně je v tiskové zprávě poměrně podrobně nastíněna argumentace soudu a jeho rozhodnutí (poté případně oddělená stanoviska). Oproti obdobným tiskovým zprávám tuzemským soudů má ESLP navrch v především v jejich přehlednosti, a to díky jejich sjednocené struktuře, která výrazně usnadňuje orientaci v textu. Velmi praktická je i forma těchto zpráv, které lze stáhnout ve formátu .pdf a pracovat s nimi jako s jednotlivými soubory. ESLP rovněž pravidelně sdílí odkazy na tiskové zprávy na svém twitterovém účtu.

Sociální sítě

V současné době prochází oblast technologií mezilidské komunikace výraznou proměnou, v tomto trendu hrají nezastupitelnou roli online sociální sítě, které mají dnes velký význam v informování o veřejném dění. Nadto jsou dnes považovány za významný nástroj politické komunikace směrem k veřejnosti.³⁹ Pro soudy představují sociální sítě ohromnou příležitost k oslovení široké veřejnosti a jejímu seznámení s rozhodovací činností soudu. Na rozdíl od tiskových zpráv zveřejňovaných na webových stránkách může soud skrze sociální sítě potenciálně oslovit mnohem větší počet recipientů především z řad laické veřejnosti, v dnešní době navíc také existuje k dispozici mnoho nástrojů, pomocí nichž lze pečlivěji zacílit produkovaný obsah na vybrané kategorie uživatelů sítě.

Soudy by se při působení na sociálních sítích měly držet obecných zásad soudcovské etiky,⁴⁰ obzvláště by ale měly dbát na eliminaci tendencí obsah rozhodnutí přílišně zjednodušovat, k čemuž speciálně prostředí sociálních sítí, ovlivněné např. omezením délky twitterového příspěvku na 280 znaků, často svádí. Důraz na nalezení rovnováhy mezi stručností a přesností je zde vnímán ještě citlivěji než v případě tiskových zpráv. Nevhodně formulované příspěvky se mohou velmi rychle šířit mezi další uživatele sítě a výrazně tak poškodit renomé daného soudu. Další nebezpečí v tomto kontextu bývá zmiňováno v souvislosti s rizikem příliš otevřené komunikace

³⁷ Např. doporučení pro soudy od neziskových organizací a think-tanků: CEELI INSTITUTE. *Judicial Manual On Independence, Impartiality And Integrity Of Justice*, str. 108 [online]. 1. 3. 2020. Dostupné na bit.ly/3vE4scpbbit.ly/3vE4scp.

³⁸ HUDOC database [online]. European Court of Human Rights, 2021. Dostupné na bit.ly/2Z7mdEYbit.ly/2Z7mdEY.

³⁹ MACKOVÁ, A. *Nová média v politické komunikaci: Politici, občané a online sociální sítě*. Brno 2016, str. 11.

⁴⁰ K tomu blíže viz FRIEDEL, T. Soudce a sociální média – úvahy profesně-etické, na pozadí situace v USA založené. *Soudce*, 2016, roč. 22, č. 9, str. 3–11.

na soukromých profilech samotných soudců, u kterých hrozí např. nemístné komentování soudních rozhodnutí ve snaze zalíbit se svým sledujícím.⁴¹

Ačkoliv v České republice tvoří nejpočetnější skupinu uživatelé Facebooku, jediným z tuzemských vrcholných soudů, který má na této sociální síti zřízen oficiální účet, je ÚS.⁴² Oproti tomu jsou všechny tři soudy, kterými se tento článek zabývá, aktivní na svých twitterových profilech, tento trend lze sledovat i celosvětově.⁴³ Twitter poskytuje institucím nástroje pro rychlou a efektivní komunikaci s cílovým publikem, s možností odkazovat v příspěvcích na webové stránky soudu obsahující podrobnější informace či přímo na originální text rozhodnutí.⁴⁴ Oproti facebookovým příspěvkům ale výrazně omezuje prostor pro případné vysvětlující a doplňující popisné informace k rozhodnutím, což je dobře patrné právě v případě ÚS (viz níže). Závěrem je třeba podotknout, že ačkoliv tyto platformy poskytují poměrně široký prostor pro reakce a komentáře veřejnosti, zůstává komunikace soudů v tomto ohledu poměrně striktně jednostranná a prakticky vůbec zde tak nedochází k dialogu mezi soudem a publikem.

Tiskový mluvčí

Pozice tiskového mluvčího je pro mediální komunikaci a PR společensky významných institucí naprosto zásadní. Tiskový mluvčí bývá v rámci soudu zodpovědný za zpracování tiskových zpráv, prezentaci soudu v médiích a zprostředkovávání komunikace mezi soudem a veřejností. Podílí se na zpracování mediální strategie soudu, poskytuje soudcům v této oblasti konzultace a může spolurozhodovat o tom, o jakých rozhodnutích bude soud aktivně informovat. Rovněž ale slouží jako jakýsi „štit“ soudců, kteří jsou v některých mediálně exponovaných kauzách nuceni čelit velkému tlaku médií.⁴⁵

Je zajímavé pozorovat, jak jednotlivé soudy přistupují k personálnímu obsazení této pozice. U řady okresních a krajských soudů je tato náplň práce součástí jiné pracovní pozice, role tiskového mluvčího může být v těchto

případech vykonávána samotnými soudci nebo jejich asistenty.⁴⁶ Jinak tomu je u trojice vrcholných soudů, která k této pozici přistupuje mnohem důsledněji a vyhrazuje pro ni samostatnou pracovní pozici. Na obsazení tohoto místa bývají⁴⁷ kladeny požadavky v podobě velmi dobré obeznámenosti se systémem soudnictví a orientace v právním řádu, rovněž se velmi dbá na náležitou úroveň komunikačních schopností a zkušeností z oblasti PR. Právnícké vzdělání v tomto ohledu nemusí být podmínkou, příkladem je v tomto ohledu tiskový mluvčí NS Petr Tomíček, který před nástupem do této pozice dlouhá léta působil ve veřejnoprávních médiích.⁴⁸ Vystudovanou právnickou je oproti tomu tisková mluvčí ÚS Miroslava Číhalíková Sedláčková. Vzhledem ke koncepci komunikace obou soudů směrem k veřejnosti (viz níže) se tento způsob personálního obsazení pozice tiskového mluvčí jeví jako poměrně zajímavý paradox.

Ostatní způsoby

Mezi další možné způsoby, kterými může soud o své rozhodovací činnosti informovat, je pořádání tiskových konferencí. Jejich četnost je poměrně nízká, týkají se především významných soudních rozhodnutí s celospolečenským přesahem. Příkladem z nedávné doby je tiskový briefing ÚS při příležitosti vyhlášení výše zmíněného nálezu ve věci volebního zákona.⁴⁹ Konání podobného typu akcí v současnosti navíc komplikují omezení spojená s pandemií viru SARS-CoV-2, četnost tiskových konferencí u příležitosti prezentace konkrétního soudního rozhodnutí je tak dlouhodobě s výjimkou ÚS poměrně nízká.

Jakub Stádník ve svém článku⁵⁰ zmiňuje v tomto ohledu i další možnosti, např. myšlenku zavedení pozice speciálního soudního prostředníka pro zveřejňování dat, jehož úkolem by bylo distribuovat informace veřejnosti a vyvolávat zájem o fungování justice, nebo online přenosy vybraných soudních jednání. Dalším možným způsobem je vydávání vlastního soudního internetového periodika s vybranými rozhodnutími a komentáři

⁴¹ JANOSKI-HAEHLEN, E. The Courts Are All A „Twitter“: The Implications of Social Media Use in the Courts, 46 *Val. U. L. Rev.* 43 (2011).

⁴² Viz <https://www.facebook.com/ustavnisoud/>.

⁴³ MEYER, N. Social Media and the Courts: Innovative Tools or Dangerous Fad? A Practical Guide for Court Administrators. *International Journal for Court Administration*, vol. 6, 6/2014, str. 7.

⁴⁴ MEYER, N., c. d., str. 9–10.

⁴⁵ HANYCH, M. *Judicial*, c. d., str. 45.

⁴⁶ Viz např. Vrchní soud v Praze. Rozvrh práce 2021 [online]. 1. 4. 2021. Dostupné na bit.ly/32G2gmP nebo Krajský soud v HK. Rozvrh práce – Úsek správy KS [online]. 16. 12. 2020. Dostupné na bit.ly/3dJ9ZqA.

⁴⁷ Viz např. Krajský soud v Plzni. Výběrové řízení na obsazení místa tiskové/ho mluvčí/ho [online]. 1. 10. 2020. Dostupné na bit.ly/3tLGSIR.

⁴⁸ Nejvyšší soud. Tiskovým mluvčím Nejvyššího soudu byl jmenován Petr Tomíček [online]. 17. 8. 2015. Dostupné na bit.ly/3azmAKU.

⁴⁹ Česká televize. Ústavní soud o volebním zákoně (přímý přenos brifinku). *Studio ČT24* [online]. 3. 2. 2021. Dostupné na bit.ly/3dZQQkl.

⁵⁰ STÁDNÍK, J. c. d., str. 14–25.

k nim. V rámci tuzemské justice má v tomto ohledu největší zkušenosti NS, který již více než čtyři roky vydává internetový čtvrtletník AEQUITAS,⁵¹ ve kterém však informování o rozhodovací činnosti soudu chybí, obsah tvoří z velké části rozhovory se soudci, společně s informováním o proběhlých akcích pořádaných soudem. NS o své rozhodovací činnosti pravidelně souhrnně informuje v ročenkách, ty vydává rovněž ÚS. V nich je obsažen přehled významných rozhodnutí soudu v daném roce, která jsou v ročence členěna tematicky podle toho, kterých zákonných ustanovení, resp. základních práv se tato rozhodnutí týkají. Ročenky jsou volně přístupné na webových stránkách soudů, osobně se však nemohu ubránit dojmu, že jsou pro širší veřejnost poněkud skryté a přece jen se jedná o rozsáhlejší text, který má v případě ÚS v průměru více než 100 stran.⁵² Velice kvalitně zpracovaný a zajímavý obsah popisující činnost těchto soudů je tak pro potenciální příjemce poměrně těžko přístupný, což vnímám jako do jisté míry nešťastně promarněnou příležitost.

Domnívám se, že vhodným řešením tohoto problému ze strany soudů by mohla být syntéza těchto dvou výše zmíněných přístupů. Těžkopádnost ročenek spočívá především v jejich příliš velkém rozsahu, periodicitu jejich vydávání by bylo možno zkrátit a vydávat shrnutí rozhodovací činnosti soudů např. každé čtvrtletí. Tematicky rozčleněný, uživatelsky přívětivý souhrn nejvýznamnějších rozhodnutí daného soudu ve stanoveném období, doplněn o grafy a statistické údaje rozhodovací činnosti, by mohl být cenným přínosem pro mnoho potenciálních adresátů napříč právníckými profesemi. Periodikum by mohlo nabýt formy newsletteru a pro zájemce z řad široké i odborné veřejnosti by tak bylo snadno přístupné. Vynikajícím příkladem je zpravodaj Kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP,⁵³ který přináší pravidelně každé čtvrtletí shrnutí nejdůležitějších rozhodnutí ESLP a jehož archiv je k dispozici na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti.

Vlastní výzkum

Následující část má za cíl zjistit, jaká je současná praxe tří vrcholných tuzemských soudů (ÚS, NSS, NS) v oblasti aktivního informování

o jejich rozhodovací činnosti. Zaměřil jsem se jednak na zveřejňování tiskových zpráv, které informují o rozhodnutích daného soudu, a jednak na příspěvky na sociálních sítích jednotlivých soudů, které plní stejný účel. Zajímalo mě, kolik takovýchto tiskových zpráv daný soud vydává, jaká je jejich struktura, o jakém typu rozhodnutí v nich informuje, a také zjištění, jakou část své rozhodovací činnosti takto soud aktivně prezentuje.

Metodika

Za výše uvedeným účelem jsem provedl vlastní stručný výzkum, který spočíval v návštěvě webových stránek a účtů na sociálních sítích zkoumaných soudů, sběru zkoumaných dat a následném objasnění výše uvedených otázek. Primárním záměrem bylo zjistit, v jakých aspektech se tyto aktivity jednotlivých soudů od sebe liší, v další části bych se pak za pomocí odpovědí od tiskových mluvčích těchto soudů pokusil nalézt možné směry úvah na otázku, čím jsou tyto odlišnosti způsobeny. Sledované období tvoří kalendářní rok 2019, zjištěná data se tedy týkají veškerých zveřejněných tiskových zpráv a příspěvků na sociálních sítích v tomto období posuzovaných v kontextu objemu všech rozhodnutí, která daný soud ve sledované době vydal.

Zjištěné výsledky

Tiskové zprávy

a) ÚS

ÚS ve sledovaném období zveřejnil na svých webových stránkách celkem 137 tiskových zpráv, jejichž obsahem bylo informování o jeho rozhodovací činnosti. Výrazná většina z nich se týkala nálezů vydaných ÚS (128). Část těchto nálezů byla zveřejněna ve formě „zkrácených“ tiskových zpráv, které obsahovaly krom základních informací o rozhodnutí pouze vybranou právní větu nálezu a blíže ji nekomentovaly. ÚS vydal v roce 2019 celkem 217 nálezů a prostřednictvím tiskových zpráv tak informoval o 59 % z nich.

Zbytek tvořilo informování o vybraných usneseních (8) a stanoviscích (1) ÚS. Vybraná usnesení, ke kterým ÚS vydal tiskovou zprávu, se týkala především odmítnutí ústavních stížností v mediálně sledovaných kauzách, např. ve věci H-SYSTEM (sp. zn. III. ÚS 2766/2018),

⁵¹ Všechna jeho čísla jsou volně dostupná na webových stránkách Nejvyššího soudu <https://www.nsoud.cz/>.

⁵² Ústavní soud. Ročenka Ústavního soudu – rok 2019 [online]. 2020. Dostupné na bit.ly/3gDqDtx.

⁵³ Zpravodaj kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před ESLP [online]. Praha: Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před ESLP, Ministerstvo spravedlnosti, 2012–2021. Dostupné na <https://bit.ly/2Zhujuw>.

Tabulka č. 1 – ÚS⁵⁴

ÚS v roce 2019	Počet rozhodnutí zveřejněných prostřednictvím tiskových zpráv	Počet vydaných rozhodnutí tohoto typu celkem ⁵⁵	Podíl rozhodnutí tohoto typu, o kterých soud aktivně informuje
Nálezy	128 (z toho 9 zkrácených TZ)	217	59 %
Usnesení	8	4472	0,18 %
Stanoviska	1	2	50 %

nebo stížnostech ohledně voleb do zastupitelstev měst a obcí (sp. zn. IV. ÚS 1767/19). Ojedinele pak ÚS tiskovou zprávou informoval o stanovisku pléna ÚS, týkajícího se překladu trestního příkazu do cizího jazyka a jeho doručování (sp. zn. Pl. ÚS-st. 49/18).

Charakteristikou tiskových zpráv ÚS se již ve svém článku⁵⁶ podrobně zabýval Jan Chmel. Mimo jiné v něm uvádí, že se ÚS v rámci své informační aktivity obrací zároveň na interní publikum, představované obecnými soudy, i publikum externí, tvořené širokou veřejností včetně médií. Prostřednictvím tiskových zpráv tak zveřejňuje nejen právně významné nálezy, ale zároveň touto „popularizační“ formou informuje i o rozhodnutích se společenským významem či zajímavým příběhem. Tuto charakteristiku splňovaly tiskové zprávy ÚS i v roce 2019; především zkrácené tiskové zprávy informovaly o nálezech, které nebyly příliš mediálně atraktivní, avšak zajímavé se jeví z právního hlediska, oproti tomu soud vydal tiskové zprávy k rozhodnutím ve věcech společenský závažných kauz, ačkoliv se často jednalo pouze o usnesení o odmítnutí ústavní stížnosti. Ze zmíněného článku rovněž vyplývá, že na rozhodnutích, která jsou publikována skrz tiskové zprávy, se jednotliví ústavní soudci podílí disproportčně, přičemž tento nepoměr není vysvětlitelný pouze tím, že někteří soudci vyhotovují více nálezů než ostatní. Autor článku nabízí možná vysvětlení tohoto jevu, který může být podle něj způsoben jednak individuálně nerovnoměrným rozložením nálezů, u nichž se informování veřejnosti jeví jako žádoucí, nebo jednak odlišným přístupem jednotlivých soudců k vnímání toho, jak budou jejich rozhodnutí přijata veřejností.

Pozoruhodné je rovněž zjištění, že nejvíce tiskových zpráv informovalo ve zkoumaném období (2015–2018) o nálezech soudkyně zpravodajky Kateřiny Šimáčkové. Podle vyjádření tiskové mluvčí ÚS (viz níže) si právě soudkyně Šimáčková píše zásadně vždy tiskové

zprávy ke svým rozhodnutím sama, což je v tuzemských poměrech neobvyklé. Tato skutečnost může být cenným zdrojem při porovnávání případných rozdílů mezi tiskovou zprávou a samotným rozhodnutím, především co se týče struktury textu, užívaného jazyka nebo rozsahu a hloubky odůvodnění rozhodnutí. Zaměřil jsem se proto blíže na tiskové zprávy k nálezům, u nichž byla soudkyně zpravodajkou právě Kateřina Šimáčková,⁵⁷ a pokusil se je porovnat s originálními texty nálezů, o nichž referují.

Na začátku zkoumaných tiskových zpráv se nacházel relativně podrobný popis skutkového stavu a následně byla nastíněna argumentace stěžovatelů. Po uvedení do okolností daného případu přichází na řadu vylíčení odůvodnění nálezu a argumentace ÚS. V zásadě se jedná vždy o poměrně podrobné, avšak nepřiliš rozsáhlé shrnutí hlavních argumentů, které ÚS k rozhodnutí vedly. Rozsah odůvodnění se v jednotlivých zprávách lišil, často v nich bývala zdůrazňována příslušná judikatura ÚS, několikrát v nich bylo zahrnuto i to, co soud uvedl nad rámec svého nálezu. Pouze ve dvou zprávách⁵⁸ pak byla vložena přímá citace z nálezu, která byla odlišena zvýrazněným textem, ve zbytku bylo rozhodnutí soudu shrnuto vlastními slovy soudkyně Šimáčkové. Právě tato charakteristika je částečnou odlišností oproti ostatním tiskovým zprávám, které tvoří převážně tisková mluvčí ÚS a v nichž se poměrně často objevují překopírované pasáže z textů jednotlivých rozhodnutí.

Neobvykle podrobně a rozsáhle byla zpracována tisková zpráva,⁵⁹ která informovala o nálezu sp. zn. II. ÚS 2344/18, jenž se týkal nejlepšího zájmu dítěte při rozhodování o svěření do pěstounské péče a jejího možného výjimečného prodloužení. Text zprávy svou strukturou kopíroval odůvodnění soudu a nevynechal žádnou podstatnější skutečnost v něm uvedenou, dokonce v něm nechyběly ani odkazy na odbornou literaturu. Vysvětlení

⁵⁴ Tabulka č. 1 orientačně uvádí, o jaké části své rozhodovací činnosti ÚS v roce 2019 aktivně informoval prostřednictvím tiskových zpráv.

⁵⁵ Ústavní soud. *Ročenka*, c. d., str. 52.

⁵⁶ CHMEL, J. *Tiskové zprávy*, c. d., str. 25–35.

⁵⁷ Bylo jich celkem 15, jejich průměrná délka se pohybuje okolo 600 slov.

⁵⁸ Pozn.: Jednalo se o tiskové zprávy k nálezům sp. zn. II. ÚS 4247/18 z 27. 5. 2019 a sp. zn. II. ÚS 2843/18 z 13. 5. 2019.

⁵⁹ Ústavní soud. *Nejlepší zájem dítěte při rozhodování o pěstounské péči* [online]. 24. 1. 2019. Dostupné na bit.ly/3FUT2pbit.ly/3FUT2pj.

rozdílné podoby této tiskové zprávy se nabízí v podobě společenského a právního významu prvního z nálezů, o němž informovala rovněž média a k němuž se také Šimáčková veřejně vyjádřila, když uvedla, že postup orgánů sociálně-právní ochrany dítěte byl pro ni v tomto případě „nepochopitelný“.⁶⁰ Je proto možné, že v tomto případě cítila soudkyně Šimáčková vzhledem k okolnostem silnou osobní potřebu o nálezů důkladně informovat a upozornit na něj.

Tiskové zprávy soudkyně Šimáčkové jsou, celkově vzato, psány poměrně přístupným způsobem, patrně s vědomím toho, že je budou číst nejen právníci nebo zástupci médií, ale také široká laická veřejnost. Tomuto účelu je nakloněna jak struktura a délka jednotlivých zpráv, tak užívaný jazyk, který se vyhýbá složitým odborným právním pojmům a nesrozumitelným dlouhým souvětím. Právě v tomto ohledu se ukazuje největší přednost toho, když je autorem tiskové zprávy samotný soudce, který může celé rozhodnutí shrnout vlastními slovy, oproti případům, kdy je tiskový mluvčí odkázán primárně na samotný text rozhodnutí, přičemž není důkladně obeznámen s okolnostmi jeho vzniku. Jejich podoba a jazykové prostředky užívané v tiskových zprávách soudkyně Šimáčkové totiž vycházejí vstřícně širokému čtenářskému publiku a tyto zprávy mohou tak snáze sloužit jako prostředek pro bližší seznámení veřejnosti s rozhodovací činností ÚS a zároveň jako srozumitelné shrnutí důležitých nálezů pro média.

Co se obsahové stránky týče, text zpravidla obsahuje všechny hlavní argumentační body, které soud uvedl v nálezů, a ve většině případů tyto důvody shrnuje poměrně podrobně, přičemž klade důraz na udržení rovnováhy mezi vystihnutím podstaty nálezů a čtenářsky přívětivou délkou textu. Z hlediska celkové šíře a hloubky odůvodnění se proto nemohou tiskové zprávy s originálními texty rozhodnutí ani zdaleka rovnat, to ostatně ale ani není jejich účelem. Aktivity Kateřiny Šimáčkové v oblasti tvorby tiskových

zpráv lze hodnotit velmi pozitivně, a to především z důvodu jejich vyšší přístupnosti širokému publiku. Lze proto doufat, že tento trend bude v nadcházejících letech následovat více soudců ÚS i ostatních soudů.

b) NSS

NSS publikuje na svém webu tiskové zprávy pravidelně již od svého vzniku. V roce 2019 zde uveřejnil celkem 34 tiskových zpráv, které se týkaly jeho rozhodovací činnosti. Převážná část z nich (30) kopíruje typickou strukturu tiskové zprávy, která informuje o konkrétním rozhodnutí, a velmi se tak podobá zprávám, které zveřejňuje ÚS. Zbytek zpráv tvoří specifickou skupinu rozhodnutí, o kterých NSS informuje rozsáhleji, jedná se o věci týkající se volebních stížností. Tři tiskové zprávy orámovaly průběh voleb do Evropského parlamentu z května 2019.⁶¹ V dubnu soud prostřednictvím tiskové zprávy oznámil zamítnutí dvou stížností Moravské a Slezské pirátské strany, týkající se vyškrtnutí kandidátů této strany Ministerstvem vnitra,⁶² a v červnu pak zveřejnil dvě tiskové zprávy, které informovaly o 5 odmítnutých a 4 zamítnutých volebních stížnostech. Zbývající tisková zpráva se pak týkala agendy rejstříku politických stran a hnutí, NSS v ní uveřejnil pouze velmi stručné informace o 6 rozhodnutích v této oblasti a podobně strohým způsobem pak informoval o odmítnutí, resp. zamítnutí dalších dvou volebních stížností.

Tabulka č. 3 znázorňuje podíl rozhodnutí zveřejněných prostřednictvím tiskových zpráv na celkové rozhodovací činnosti NSS. Rozdíl mezi počtem rozsudků a usnesení, o nichž NSS aktivně informuje, je zkrácen skutečností, že většina usnesení byla publikována ve 4 tiskových zprávách, které se týkaly volebních věcí a rejstříku politických stran a hnutí. K většině z těchto usnesení byly uveřejněny pouze velmi stručné informace. Za zmínku pak stojí uveřejnění tiskových zpráv týkajících se třech rozhodnutí NSS, ve všech případech se jednalo o rozhodnutí ve věcech kárného řízení soudců.

Tabulka č. 2 – NSS

NSS v roce 2019	Počet rozhodnutí zveřejněných prostřednictvím tiskových zpráv	Počet vydaných rozhodnutí tohoto typu celkem ⁶³	Podíl rozhodnutí tohoto typu, o kterých soud aktivně informuje
Rozsudky	31	2447	1,27 %
Usnesení	15	1573	0,95 %
Rozhodnutí	3	48	6,25 %

⁶⁰ Aktuálně.cz. *Přechodnou pěstounskou péči lze výjimečně prodloužit, rozhodl Ústavní soud* [online] 24. 1. 2019. Dostupné na bit.ly/3lUb8Qbbt.ly/3lUb8Qb.

⁶¹ Viz rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Evropského parlamentu č. 9/2019 Sb.

⁶² V této věci soud dokonce prostřednictvím TZ informoval o podání stížnosti již předem.

⁶³ Nejvyšší správní soud. *Statistiky – rok 2019* [online]. [cit. 2021-04-16]. Dostupné na bit.ly/3gDqHJN.

c) NS

Historicky nejstarší z trojice soudů přistupuje k informování prostřednictvím tiskových zpráv o poznání odlišněji oproti zbývajícím dvěma soudům. Zásadní rozdíl je v už celém přístupu k této problematice a způsobu, kterým ji NS řeší. Standardní informování o jednotlivých rozhodnutích formou tiskových zpráv je totiž v jeho praxi ojedinělé. Za rok 2019 na svých stránkách takto zveřejnil pouze 13 tiskových zpráv. Struktura těchto zpráv je velice podobná těm, které publikují zbylé dva soudy, a v zásadě odpovídá standardní koncepci popsané výše, jejich četnost je ale v absolutních číslech výrazně nižší. NS však nezůstává pouze u tohoto běžného formátu tiskových zpráv a část své rozhodovací činnosti zveřejňuje prostřednictvím zpráv shrnujících právní věty rozhodnutí schválené na zasedání občanskoprávního a obchodního kolegia a trestního kolegia. Svou formou se od klasické struktury tiskových zpráv velmi liší. Ve zprávě je vždy zveřejněno několik samostatných právních vět, doprovázených seznamem zákonných ustanovení, kterých se dotýkají, a také odkazem na příslušné soudní rozhodnutí. Žádné bližší podrobnější komentáře k jednotlivým rozhodnutím v těchto zprávách uváděny nejsou, jedná se pouze čistě o právní jádro daného problému, bez uvedení dalších okolností a kontextu. NS vydal v roce 2019 těchto zpráv celkem 16, informoval v nich dohromady o svých 138 rozhodnutích. V součtu s tiskovými zprávami, které se týkaly jednotlivých samostatných rozsudků, tedy NS za sledované období technicky informoval o 151 rozhodnutích obsažených v 29 tiskových zprávách.

Sociální síť**a) ÚS**

Jak již bylo zmíněno výše, ÚS je kromě Twitteru aktivní také na Facebooku, přičemž o své rozhodovací činnosti informuje uživatele obou těchto sítí. Na Facebooku má ÚS v současnosti 9408 sledujících a na Twitteru 8416.⁶⁴

Takovéto příspěvky byly na facebookovém účtu soudu ve sledovaném období koncipovány především jako odkazy na příslušné tiskové zprávy na webových stránkách, doprovázeny dovysvětlujícími úryvky z nich a ilustračními obrázky. Některé z příspěvků lze fakticky vnímat jako samostatné tiskové zprávy. Dle vyjádření tiskové mluvčí ÚS (která zároveň vytváří všechny příspěvky na sociálních sítích) pod facebookovým příspěvkem ze 7. 2. 2019 se ÚS doplňujícími popisnými informacemi v příspěvcích snaží rozhodnutí přiblížit široké veřejnosti, zatímco odkazování na „zkrácené“ tiskové zprávy, doprovázené jen velmi stručným popiskem, vnímá spíše jako „bonus“ s potenciálem oslovit odbornou veřejnost, která tvoří nezanedbatelnou část sledujících. Působení soudu na Twitteru je v ohledu četnosti prakticky srovnatelné s Facebookem, zásadní rozdíl je v tom, že vzhledem k omezené délce příspěvku jsou doplňující komentáře omezeny na minimum a jedná se tak prakticky pouze o odkazy na webové stránky soudu s krátkými informačními popisky. Tomu odpovídá i aktivita uživatelů v podobě reakcí a komentářů u příspěvků, která je na Facebooku mnohem výraznější a kterou nelze uspokojivě vysvětlit mírně větším počtem sledujících.

b) NSS

Nejmladší z trojice soudů byl zároveň také posledním, který se rozhodl vstoupit na půdu Twitteru. Účet, který byl založen v říjnu 2017, sleduje 2492 uživatelů této sítě.⁶⁵ NSS je na Twitteru poměrně aktivní, co se informování o svých rozhodnutích týče. Páteří této aktivity jsou příspěvky, které odkazují na tiskové zprávy k jednotlivým rozhodnutím, na rozdíl od účtu NS jsou ale často doprovázeny obrazovým materiálem, na kterém jsou uvedeny klíčové právní věty rozsudku. Tímto elegantním způsobem tak soud obchází omezení maximální délky příspěvku a zároveň tím lépe poutá pozornost uživatelů. Další linií tvoří zveřejňování příspěvků týkajících se zajímavých rozhodnutí z jednotlivých čísel

Tabulka č. 3 – NS

NS v roce 2019	Počet rozhodnutí zveřejněných prostřednictvím samostatných tiskových zpráv	Počet rozhodnutí zveřejněných prostřednictvím „právněvětních“ TZ	Počet vydaných rozhodnutí tohoto typu celkem ⁶⁶	Podíl rozhodnutí tohoto typu, o kterých soud aktivně informuje
Rozsudky	6	57	981	6,42 %
Usnesení	7	81	6297	1,39 %

⁶⁴ Viz <https://www.facebook.com/ustavnisoud/> a https://twitter.com/usoud_official, uvedené údaje jsou k 10. 4. 2021.

⁶⁵ Viz <https://twitter.com/nssoudcz>, uvedený údaj je k 10. 4. 2021.

⁶⁶ Tyto údaje byly zjištěny skrze vyhledávací formulář rozhodnutí NS na jeho webových stránkách.

Sbírky rozhodnutí NSS, které vycházejí průběžně během celého roku. Nadto se pak soud snažil oslovit publikum i odlehčenější formou, když 14. 2. 2019 uveřejnil tři citáty s „valentýnskou“ tematikou z judikatury soudu a připojil vždy i odkaz na plné znění daných rozhodnutí. V květnu pak popřál podobnou formou hodně štěstí studentům v probíhajícím zkouškovém období. Podobné příspěvky osobně považuji za vhodný „neformální“ způsob oslovování široké veřejnosti a jeho seznamování s rozhodovací činností soudu.

c) NS

NS v současné době dle vyjádření svého tiskového mluvčího využívá k informování o své rozhodovací činnosti pouze Twitter. NS si založil účet na této platformě v květnu 2016 a v současnosti ho sleduje 3674 uživatelů.⁶⁷ Na svém účtu ve sledovaném období informoval o své rozhodovací činnosti prakticky pouze sdílením odkazů na příslušné tiskové zprávy, s velmi stručným komentářem, který popisoval, čeho se týkají. V roce 2019 zveřejnil 31 takových tweetů, jedinou přidanou informační hodnotou oproti webovým stránkám byl příspěvek ze 17. června 2019, ve kterém oznámil zveřejnění rozhodnutí⁶⁸ ve věci sporu o vydávání knihy s populární postavou „Krtečka“. V zásadě tak aktivita soudu v této oblasti spočívá pouze v mechanickém zprostředkování přístupu recipientů na jeho webové stránky. Příspěvky na sociální síti vytváří výhradně tiskový mluvčí soudu.

Vyjádření tiskových mluvčích

V této kapitole se pokusím shrnout vyjádření tiskových mluvčích soudů, kteří mi poskytli v e-mailové komunikaci odpovědi na položené dotazy. Prostřednictvím nich jsem se snažil zjistit, jak v rámci daných soudů probíhá proces výběru, o kterých rozhodnutích bude soud aktivně informovat, a jejich následná realizace. Vzhledem k výše uvedenému průzkumu jsem se zaměřil především na tvorbu samotných tiskových zpráv. Dále jsem se zajímal, pro jaké publikum soudy tuto aktivitu vyvíjejí a konečně o to, jaké důvody vedou soud k aktivní prezentaci jejich rozhodovací činnosti veřejnosti a jak tuto problematiku vnímají v obecné rovině samotné soudy.

a) Kdo rozhoduje o tom, jaká rozhodnutí budou zveřejněna?

Proces vybírání rozhodnutí, o kterých bude soud veřejnost aktivně informovat, leží ve všech případech z velké části právě na osobě tiskového mluvčího. V případě ÚS iniciuje vznik tiskové zprávy obvykle jeho tisková mluvčí, nezářídka tuto volbu však s jednotlivými soudci konzultuje a v některých případech jí sami soudci některá rozhodnutí doporučují. I na NSS jsou tyto volby plně v kompetenci tiskové mluvčí, která tak činí podle obecných pokynů předsedy a místopředsedů soudu. Na NS o obsahu tiskových zpráv rozhoduje výhradně tiskový mluvčí, na kterého se případně obrací i sami soudci s návrhem, že by k jejich rozhodnutí měla vzniknout tisková zpráva. Tiskový mluvčí NS ve své odpovědi rovněž podotkl, že celý tento proces mu komplikuje fakt, že rozhodnutí NS jsou doručována účastníkům řízení až na výjimky prvoinstančními soudy a NS pak nemá ve většině případů přehled, kdy a komu bylo jeho rozhodnutí už doručeno, a tiskový mluvčí tak neví, kdy může bez obav o výsledek řízení informovat veřejnost. NS proto stanovil „ochrannou lhůtu“ 60 dnů od odeslání spisu s rozhodnutím, po které se předpokládá, že již bylo účastníkům doručeno, a po jejímž uplynutí lze zveřejnit rozhodnutí na webu soudu a vydat k němu tiskovou zprávu. Jak ovšem dodal, u mediálně ostře sledovaných věcí už médiím většinou v tomto mezidobí poskytne vyjádření buď některý z účastníků řízení, nebo prvoinstanční soud, a pak je tedy podle jeho vyjádření k daným rozhodnutím již zbytečné vydávat tiskovou zprávu.

Co se týče kritérií, podle kterých soudy určují, o kterých rozhodnutích budou veřejnost aktivně informovat, všichni dotázaní tiskoví mluvčí se víceméně shodli na dvou hlavních důvodech. Prvním je právní význam daného rozhodnutí, týká se to zejména situací, kdy soud rozhoduje o dosud neřešené právní otázce, rozvíjí nebo naopak překonává dosavadní judikaturu. U NS jde pak především o rozhodnutí, která sjednocují rozhodující praxi ostatních soudů. Druhým důležitým kritériem je pak mediální a veřejný zájem o projednávanou věc.

b) Kdo tiskové zprávy vytváří?

V tomto ohledu platí u všech soudů pravidlo, že ve většině případů je autorem tiskových zpráv osoba tiskového mluvčího. Text však

⁶⁷ Viz <https://twitter.com/Nejvyšsisoud>, uvedený údaj je k 10. 4. 2021.

⁶⁸ Sp. zn. 27 Cdo 420/2019.

vzniká zpravidla po konzultaci s příslušnými soudci, kteří v dané věci rozhodli a tiskovou zprávu následně autorizují. S konzultacemi vypomáhají i asistenti soudců, kteří pomáhali s přípravou podkladů pro dané rozhodnutí, děje se tak především na NSS. Soudci se ale do tvorby tiskových zpráv zapojují i aktivně, v případě NS v určitých případech sami vytvářejí koncept tiskové zprávy, čímž získávají jistotu, že ve zprávě bude vše, co tam chtějí mít, a na ÚS si někteří soudci dokonce čas od času píšou celé zprávy sami. Příkladem je třeba soudkyně Kateřina Šimáčková, která tak zásadně činí vždy.

c) Koho daný soud vnímá jako příjemce těchto svých aktivit?

V otázce, pro jaký typ příjemců jsou aktivity v oblasti mediální prezentace rozhodovací činnosti vyvíjeny, už soudy tak jednotné nejsou. Tisková mluvčí ÚS ve své odpovědi uvedla, že za primární recipienty tiskových zpráv považuje zástupce médií. Dalšími „konzumenty“ těchto informací jsou pak zejména odborná a laická veřejnost. V případech, kdy je nálež významný především z právního hlediska a jeho společenský význam je minimální, volí tisková mluvčí formát zkrácených tiskových zpráv, které obsahují pouze vybranou právní větu a stručné informace, s odkazem na originální text rozhodnutí. NSS se dle vyjádření své tiskové mluvčí snaží cílit především na širokou veřejnost, při zachování odborné kvality užitých prostředků. Tomu víceméně odpovídá i struktura jejich tiskových zpráv, které prakticky vždy obsahují popisy skutkových okolností a další doplňující informace, i celková, spíše popularizační podoba příspěvků na sociálních sítích. Postoj NS pak v této oblasti upřednostňuje širokou právnickou obec – advokáty, soudce, státní zástupce a ostatní. Pro ně slouží tiskové zprávy především jako avíza na vydaná rozhodnutí, která jsou pak hlavním předmětem jejich zájmu. Tento přístup odpovídá vysokému podílu vydaných tiskových zpráv, které obsahují pouze vybrané právní věty s odkazy na původní text daných rozhodnutí. Tiskový mluvčí NS ve své odpovědi sice podotkl, že svou aktivitou cílí i na širokou veřejnost, především v kontroverzních a sledovaných případech, kdy se soud snaží vysvětlit důvody svého rozhodnutí, ale v roce 2019 takto informoval o svých 13 rozhodnutích oproti 138, která byla obsažena v „právněvětních“ zprávách. Je tak zjevné, že NS se svou rozhodovací činností snaží cílit především směrem dovnitř do právnické obce, což může úzce souviset s převahou „prospektivní funkce“

jeho rozhodovací činnosti, která je zmíněna výše.

d) Jaké jsou důvody toho, že soud aktivně prezentuje svá rozhodnutí veřejnosti?

Ačkoliv každý ze soudů přistupuje k veřejné prezentaci své rozhodovací činnosti odlišným způsobem a aktivní je v této oblasti v různé míře, k zásadám otevřenosti a transparentnosti justice se hlásí všechny. Tisková mluvčí ÚS zdůraznila, že: „Ústavní soud je strážcem ústavnosti a jeho nálezy jsou závazné pro všechny orgány a osoby. Proto by měl mít každý možnost seznámit se s jeho rozhodovací činností.“ Z toho mj. vyplývá, že ÚS vnímá aktivní prezentaci své rozhodovací činnosti jako svůj závazek vůči celé společnosti. Tisková mluvčí NSS ve svém strohém prohlášení uvedla, že soud svou otevřeností a aktivním informováním o svých rozhodnutích sleduje zlepšení veřejné kontroly výkonu soudnictví. Za povinnost soudu to pak označil tiskový mluvčí NS, který ve své odpovědi ale odkazoval spíše na publikaci rozhodnutí NS na svém webu než na aktivní informování o nich. Zmínil nicméně i tiskové zprávy, které označil za způsob, který pomáhá laikům soudní rozhodnutí lépe pochopit, vybrat z nich to nejdůležitější a bránit proti dezinterpretacím. Sociální sítě jsou pak prostředkem, který slouží k tomu, aby se na veřejnost dříve nedostávaly chybné a zkreslující interpretace daného rozhodnutí. Tyto cíle jsou ale značně oslabeny praxí NS a dlouhou prodlevou mezi samotným rozhodnutím ve věci a informováním o něm, která je popsána výše.

Závěr

Z výsledků zjištěných v předchozích kapitolách je zřejmé, že každý z trojice vybraných tuzemských soudů přistupuje k aktivní prezentaci své rozhodovací činnosti odlišným způsobem a činí tak v jiné míře, ačkoliv k tomu používají téměř shodné prostředky. Domnívám se, že zásadním aspektem, jenž od sebe soudy odděluje a určuje směr jejich aktivit v této oblasti, je určení a vymezení primárních recipientů aktivní prezentace soudu týkající se jeho rozhodovací činnosti. Tato skutečnost výrazně ovlivňuje mediální politiku soudu a způsob, jakým vnímá principy otevřené a transparentní justice. To je dobře patrné především v případě, kdy postavíme NS proti dvěma zbývajícím soudům. Prezentace jeho rozhodovací činnosti sestává především z publikace tiskových zpráv, obsahujících vybrané právní věty s odkazem na

původní texty rozhodnutí. Jak ve své odpovědi potvrdil i tiskový mluvčí soudu, NS se touto cestou snaží oslovit především odbornou veřejnost, pro kterou má tento způsob informování „signalizační“ funkci – upozorňuje na důležitá rozhodnutí týkající se výkladu konkrétních zákonných ustanovení a slouží coby forma odkazu na text samotného rozhodnutí. Naproti tomu zůstává NS poměrně střídmý v pravidelném informování médií a veřejnosti, což se negativně projevuje v nutnosti čas od času vydávat tiskové zprávy, které uvádějí články referující o jeho rozhodnutích na pravou míru, což v důsledku nepochybně poškozuje jeho mediální obraz a vzhledem k veřejně proklamované snaze o otevřenost⁶⁹ působí poněkud pokrytecky. Ačkoliv by se vzhledem k výše uvedenému mohlo zdát, že přístup NS k informování veřejnosti může vést k poklesu důvěry v něj v očích veřejnosti, opak je pravdou. Podle průzkumu agentury STEM⁷⁰ z června 2019 vykazuje nejvyšší míru respondentů z trojice zkoumaných soudů. Konkrétní vliv komunikace a otevřenosti tuzemských vrcholných soudů na míru důvěry veřejnosti v nich by si však vyžadoval mnohem komplexnější a důslednější průzkum, neboť v tomto ohledu působí řada dalších důležitých faktorů.

ÚS a NSS se na druhé straně snaží oslovit především širokou veřejnost a média, čemuž také odpovídá struktura jejich tiskových zpráv. V případě ÚS je tento přístup úzce spojen s tím, jak sám soud vnímá své postavení ve společnosti, přičemž si je vědom společenského a politického významu svých rozhodnutí, která mohou často vyvolávat četné kontroverze. Slovy jeho tiskové mluvčí si uvědomuje, že o jeho činnosti se běžní občané dovídají především z médií, a tak se jim snaží co nejvíce vycházet vstříc, a to z toho důvodu, aby byla jeho rozhodnutí tlumočena a interpretována co nej přesněji. V tomto ohledu je velmi důležitým prvkem míra, jakou se soudce, který ve věci rozhodl, podílí na vyhotovení tiskové zprávy a dalším informování o rozhodnutí. Na příkladu soudkyně Kateřiny Šimáčkové je patrné, že v případech, kdy tiskovou zprávu vytváří sama autorka rozhodnutí, do ní lze promítnout pečlivou znalost všech okolností případu a jeho obsah čtenáři „převyprávět“ přístupnou a srozumitelnou formou.

U NSS se snaha oslovovat širokou veřejnost odráží především v aktivitě na sociálních

sítích, kde se soud snaží své publikum (nezdídky i odlehčenou formou) aktivně oslovovat a otevřeně o svých rozhodnutích informovat. Jako nejmladší z trojice soudů tím tak zároveň může sledovat budování svého postavení a reputace v očích široké veřejnosti. Právě v oblasti sociálních sítí nicméně vykazují mediální aktivity zkoumaných soudů značné rezervy, a to především z toho důvodu, že v současnosti slouží z velké části pouze coby zprostředkovací platforma, tvořená odkazy na jednotlivé tiskové zprávy, přičemž značná část výhod, které sociální sítě nabízí, zůstává nevyužita. Na druhé straně se soudy ne vždy dokáží vypořádat s riziky tamějšího prostředí, například zkratkovitostí, což dobře ilustruje nedávný případ prezentace rozsudku NSS sp. zn. 8 As 202/2019, ve kterém soud zamítl kasační stížnost stěžovatelky, která se týkala posouzení obsahu jisté reklamy z hlediska jejího rozporu s dobrými mravy v podobě diskriminace a snižování lidské důstojnosti.⁷¹ NSS se omezil na zveřejnění twitterového příspěvku, kde publikoval odkaz na text rozhodnutí, které okomentoval pouze vybranou právní větou. K rozsudku však nevyhotovil tiskovou zprávu ani se mimo jeho text nepokusil o jiný způsob vysvětlení důvodů rozhodnutí. Příspěvek vyvolal mezi uživateli sítě poměrně velkou odezvu, na které však bylo patrné, že nemalá část diskutujících vychází pouze ze zveřejněné právní věty, bez hlubší znalosti kontextu a důvodů rozhodnutí, což v důsledku vedlo k jeho značnému nepochopení a dezinterpretacím. Jsem přesvědčen, že podrobnější a důslednější informování o tomto rozhodnutí ze strany soudu by se rozhodně na úrovni této debaty bývalo výrazně projevilo.

Celá tato problematika nabízí mnoho dalších otázek, kterými stojí za to se zabývat. Jaký má tato mediální politika jednotlivých tuzemských soudů vliv na jejich důvěru v očích veřejnosti? A jak se jejich přístup odráží v zájmu médií o informování činnosti daných soudů? O jakých typech svých rozhodnutí by soudy měly informovat především? Věřím, že se tomuto tématu dostane v nadcházejících letech náležité pozornosti jak na poli akademických textů, tak ze strany samotných soudů. Otevřená a aktivní prezentace soudních rozhodnutí je totiž dle mého přesvědčení cestou, které se tuzemská justice musí držet, aby dostala své úlohy v demokratické společnosti.

⁶⁹ Viz např. vyjádření někdejšího předsedy NS Pavla Šámala v rozhovoru pro Lidové noviny, dostupné na bit.ly/2Zmx9y4.

⁷⁰ STEM, Důvěra v nejvyšší soudní instituce se oproti loňskému roku mírně snížila. *Stem.cz* [online]. 6. 8. 2019. Dostupné na bit.ly/2XC599h.

⁷¹ Pozn.: Součástí reklamy byla fotografie téměř nahé ženy, která sloužila pouze k upoutání pozornosti na zcela nesouvisející produkt.